

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project number: 586304-EPP-1-2017-1-BA-EPPKA2-CBHE-JP “This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein”

NASELJA I URBANIZACIJA

POJAM

- Naselje
- Gradska i seoska naselja
- Seoska naselja: privremena i stalna

Gradsko naselje

- naseljeno mjesto sa složenom socijalnom, informacionom, ekonomskom, demografskom i tehničkom koncentracijom, pri čemu se razlikuje od sela po nepoljoprivrednim funkcijama i po gustini naseljenosti, arhitekturi, mreži ulica, visini zgrada.
- Status grada (kvalitativni i kvantitativni pokazatelji)

Klasifikacija gradova

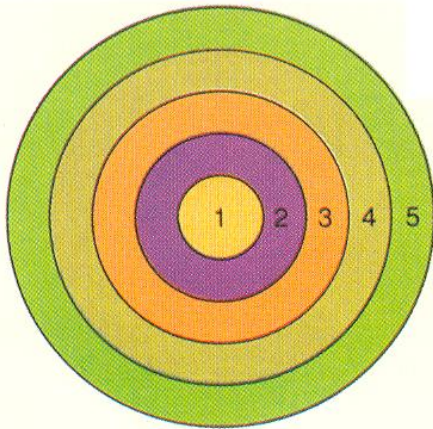
- Mali gradovi (do 20 000 st.);
- Srednji gradovi (od 20 000 do 100 000 st.);
- Veliki gradovi (preko 100 000 st.);
- Milionski gradovi (preko 1 mil. st.);
- Megagradovi (preko 10 mil. stanovnika).

Funkcije grada

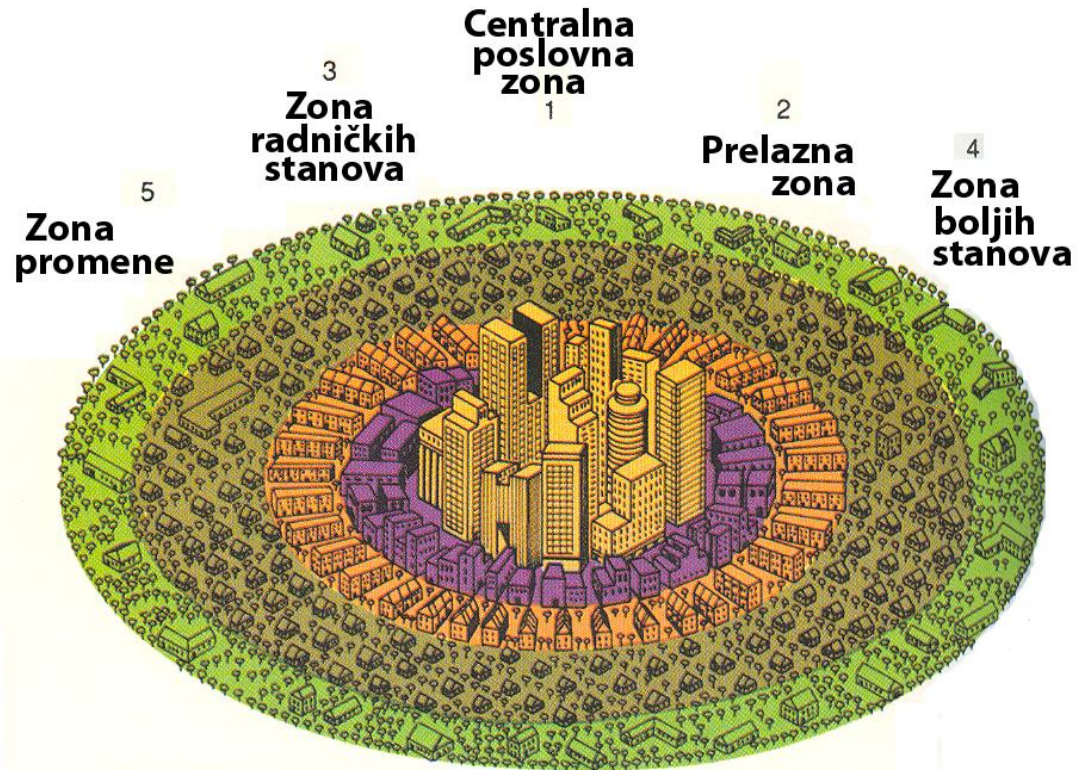
- „gradotvorne“ funkcije
- „bazne“ ili „gradouslužne“ funkcije
 - Industrijska
 - Trgovačka
 - Finansijska
 - Saobraćajna (lučko-industrijski kompleks)
 - vojna
 - Administrativna
 - Politička
 - Kulturna
 - Turistička
 - Uslužna

Prostorno-funkcionalna struktura grada

Model koncentričnih zona Bardžesa (Burgess-a)

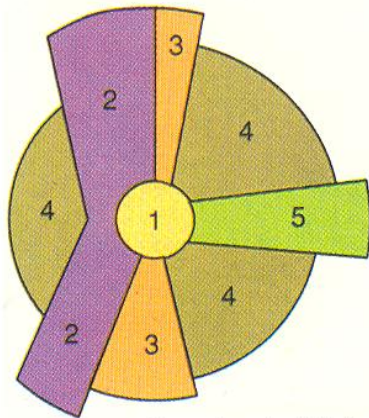

- 1 Centralni biznis distrikt
- 2 Prelazna zona
- 3 Zona radničkih stanova
- 4 Zona boljih stanova
- 5 Zona promene

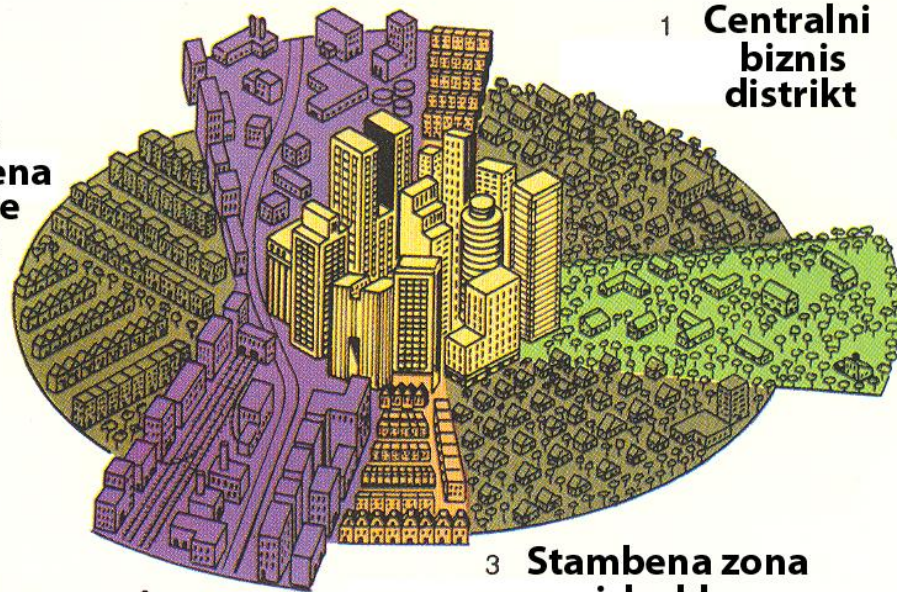
Prostorno-funkcionalna struktura grada

Sektorski model H. Hojta

- 1 Centralni biznis distrikt
- 2 Saobraćaj i industrija
- 3 Stambene zone: visoke, srednje, niske klase
- 4
- 5

4
Stambena
srednje
klase

1
Centralni
biznis
distrikt

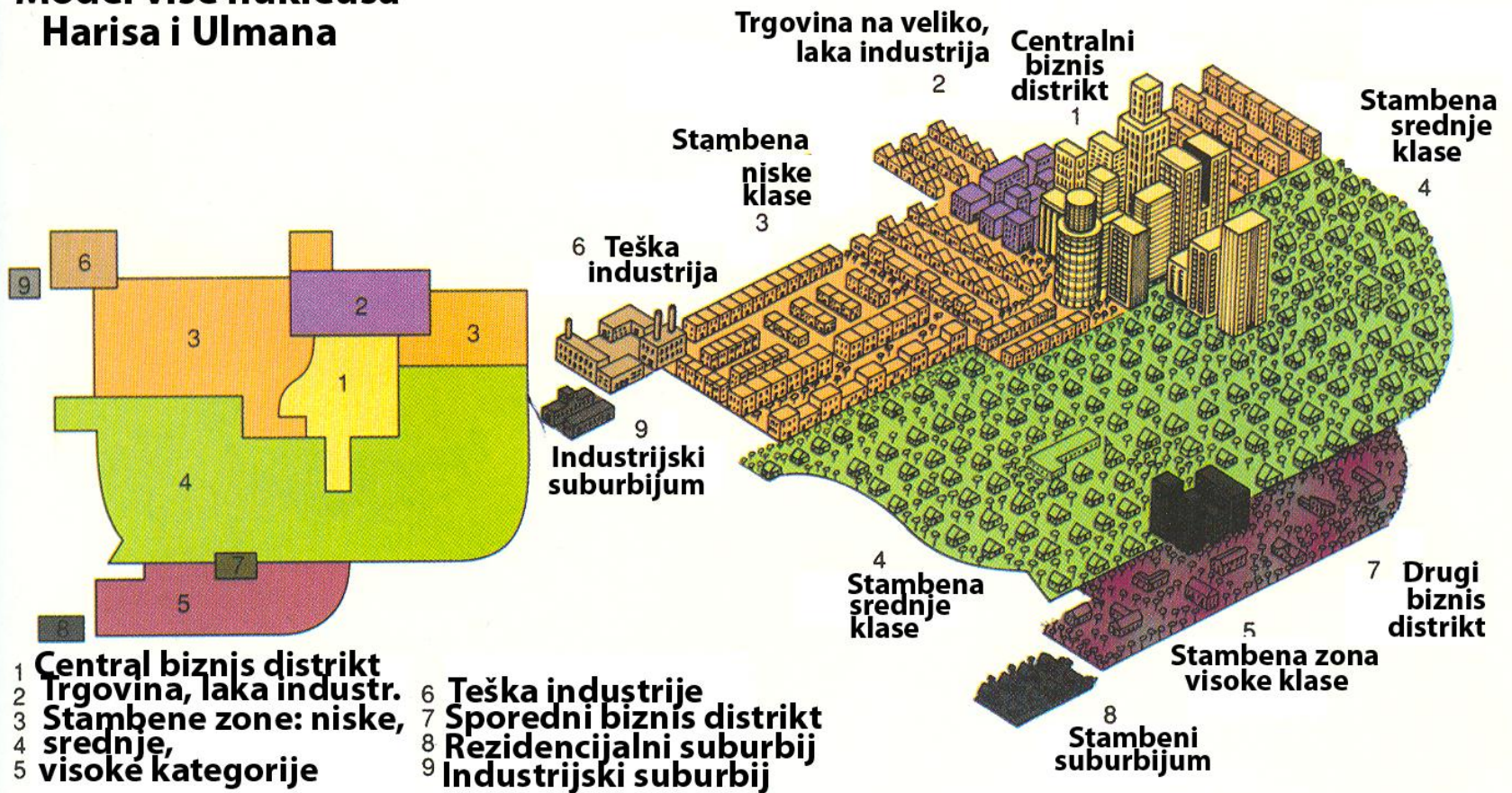
5
Stambena
visoke
klase

2
Saobraćaj i industrija

3
Stambena zona
niske klase

Prostorno-funkcionalna struktura grada

Model više nukleusa Harisa i Ulmana

URBANIZACIJA

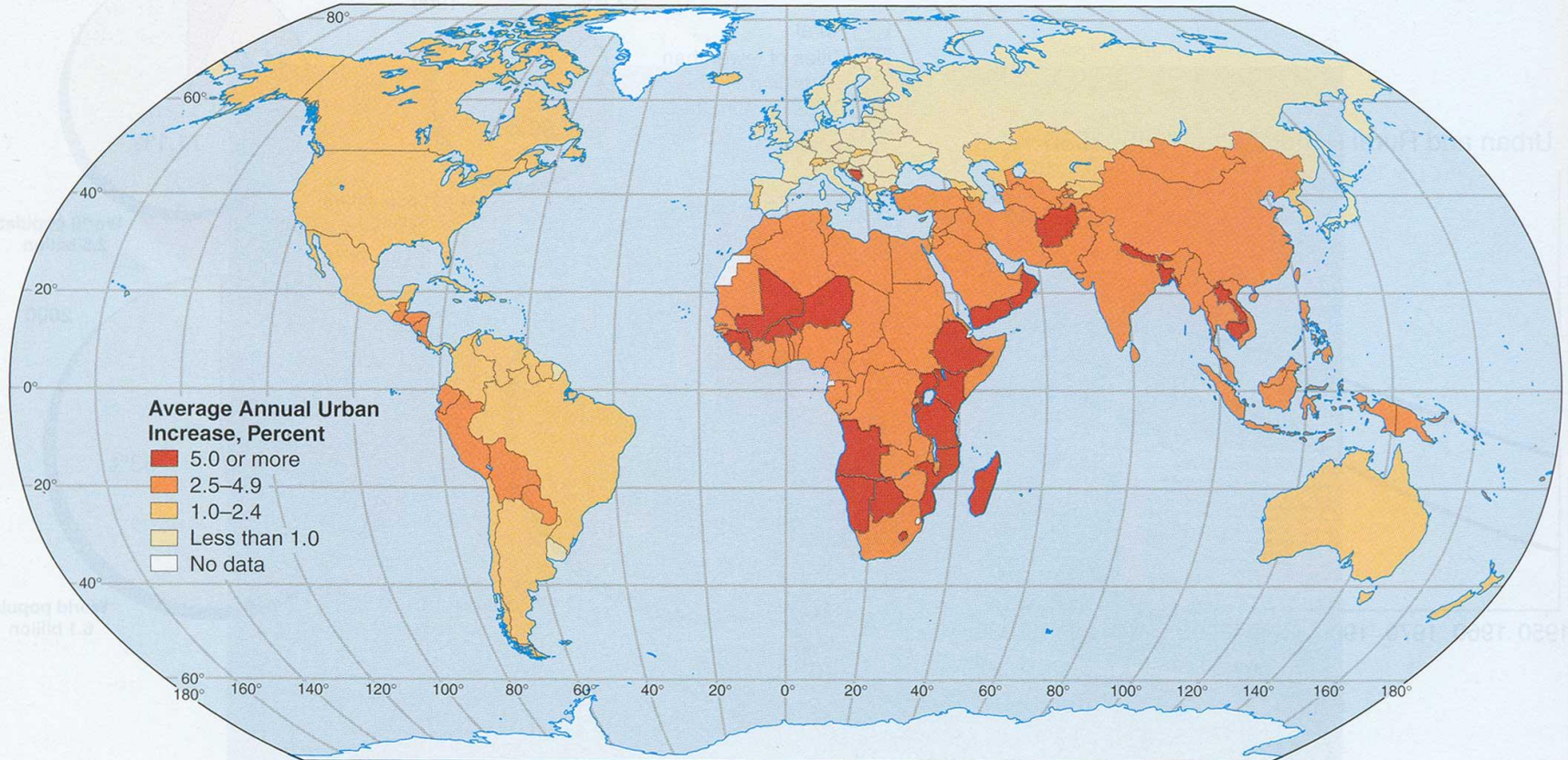
- **Urbanizacija** (lat. urbs – grad, urbanis – gradski) - **rast gradova i gradskog stanovništva**

Istorijsko širenje

- doline velikih reka u Jugoistočnoj Aziji, oko 6000 godina pre nove ere
- **Bliski Istok** - u Mesopotamiji oko 4000 godina pre nove ere
- istočno Sredozemlje i u primorje Crnog mora,

- “urbana revolucija” – XVIII vek
- 2007. godine – 50% gradskog stanovništva
- **Aglomeracija** - dominira jedan veliki grad (jezgro aglomeracije) i teritorija koja mu gravitira

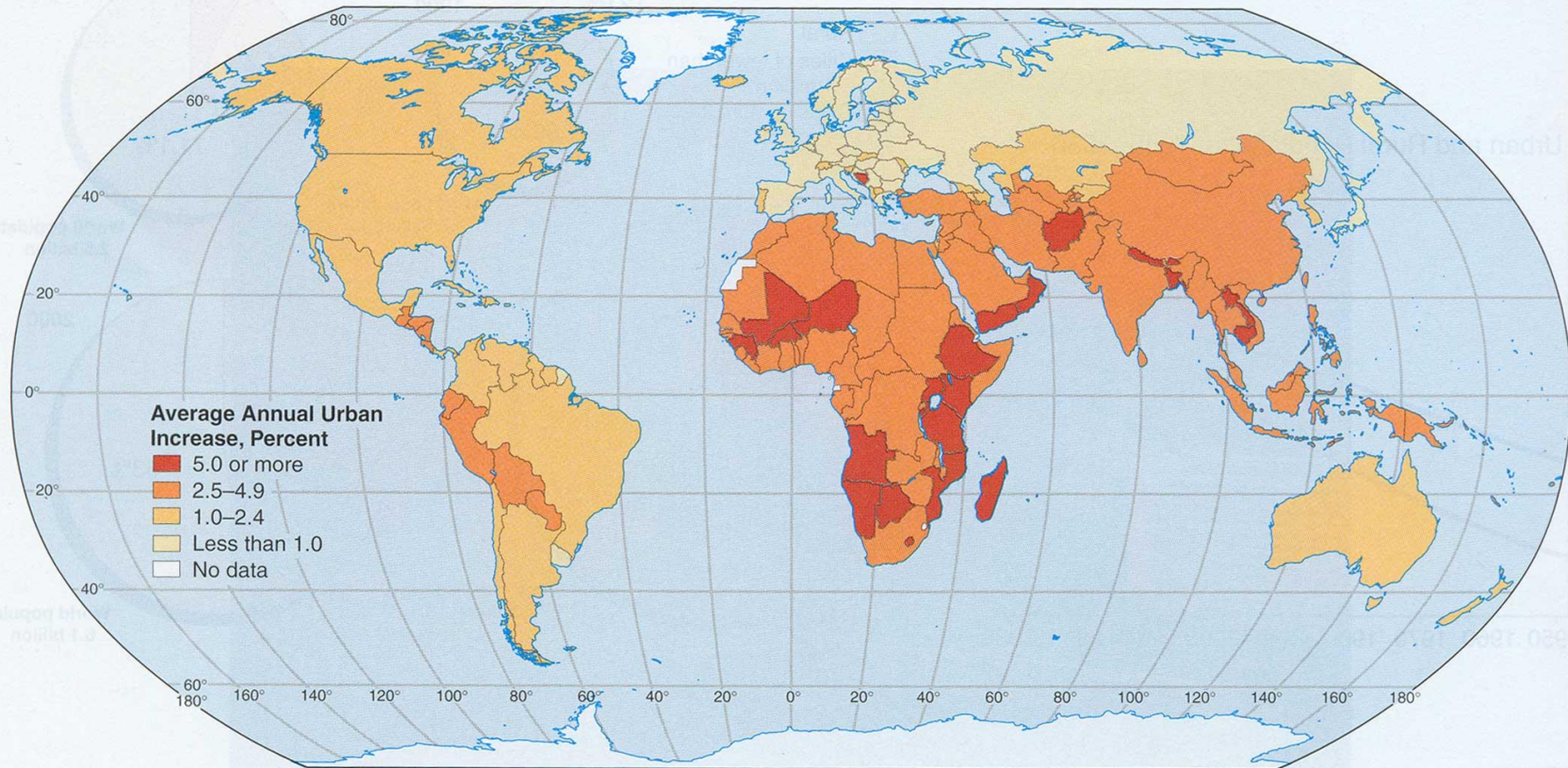
Prosečni godišnji rast urbane populacije, 1945-2000

- **Suburbanizacija** je proces preseljavanja gradskog stanovništva u prigradska naselja
 - *satelitski gradovi, gradovi trabanti, gradovi spavaonice*
- **Pseudourbanizacija** - stihijski rast gradova u zemljama u razvoju, bez prisustva gradskog načina života
 - *sirotinjske četvrti ili slamovi:*
 - *bidonvili (Severna Afrika)*
 - *favele (Latinska Amerika)*
 - *Sampani (Kina i Jugoistočna Azija)*

- **Konurbacija** - srastanje dva ili više gradova u jednu urbanu celinu
- **Megaloolis** - srastanje nekoliko aglomeracija u novi oblik

Metropolitanske oblasti veće od 3 miliona stanovnika, 2005

Razvijene zemlje

■ osam formiranih megalopolisa:

- “Bosvaš” - na atlantskoj obali između Bostona i Vašingtona
 - “Čippits” - u regionu Velikih jezera između Čikaga i Pitsburga
 - “San-San” - u Kaliforniji između San-Dijega i San-Franciska
 - „Centralni region“ - u pojasu od Montreala do Vindzora,
 - „Kaskadia“ – proteže se od Vankuvera do Vilameta.
 - “Tokaido” - duž tihookeanske obale zemlje između Tokija i Osake
 - engleski - na osovini London-Liverpul,
 - rajnski - duž najveće vodne arterije – Rajne.
-
- “*Deltapolisa*” - određene teritorije Velike Britanije, Nemačke, Belgije, Holandije i Francuske, ukupne površine 230 hiljada km².